

אי-וודאות עמוקה: תורת פער-ידע ושיטת החסיונות

יעקב בן-חיים

מחזיק הקתדרה על שם יצחק מודעי בטכנולוגיה וכלכלה

הטכניון – מכון טכנולוגי לישראל

חיפה

פורום קו האופק

מפגש מס' 7

13.3.2019

תורת פער-ידע היא שיטה לקבלת החלטות ולתיעודף חלופות בתנאים של אי-וודאות עמוקה. אי-וודאות עמוקה היא פער בין מה שכן יודעים (או חושבים שנכון) לבין מה שצריכים לדעת על מנת לקבל החלטה אחראית. פער-ידע שכיחים בביטחון לאומי, במדיניות ציבורית ובתחומים רבים נוספים (ראו <http://info-gap.com>). ההחלטות שבהן אנו עוסקים הן בחיזוי כמותי, בהיערכות בתשתיות ובאמצעים ובכוח אדם, ובהערכה איכותנית של המצב. חיזוי כמותי יכול להיות לגבי חידושי אמל"ח של היריב, שינוי סד"כ שלו, עוצמת האירוע הבא, מספר נפגעים, ועוד. היערכות יכולה להיות בנושאי קביעת מספר כוחות ומהות האמל"ח שלנו, אופן הפריסה, סוג האימונים, ועוד. הערכת המצב יכולה להיות על מטרות ומורל של היריב, סיבולת הציבור שלנו, ועוד. אתגר עיקרי בכל המשימות האלה נובע מעומק האי-וודאות, כלומר, מהעובדה שעלולות להיות הפתעות גדולות לרעתנו. היות שההבנה שלנו לקויה וחלקית, אין לבסס החלטות על אמירות כגון "האומדן הכי טוב הוא...". חיזוי והערכה חשובים, אבל תיעודף לפי חיזוי הוא אשליה בגלל האי-וודאות. חיזוי והערכה הן הבסיס להשגת חסיונות בפני הפתעה, ולא בסיס באופן ישיר לתיעודף או החלטה. נסביר ונדגים את שיטת החסיונות לפי תורת פער-ידע.